

SZÍNHÁZI ELŐADÁSOK

Útmutató

az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításának szakmai szempontjaihoz

Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.

2015.

Szerkesztő: Kovács Zsuzsanna

Szerző: Kovács Zsuzsanna
Társszerzők: Bödök Ilona
Farkasné Gönczi Rita
Hanák Petra

Kiadja a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.
Felelős kiadó: Gifló H. Péter
Székhely: 1071 Budapest, Damjanich utca 4.
Tel.: (+36 1) 450-3230
Fax: (+36 1) 450-3235

Arculat és design: Huszár Orsolya
Grafika: Huszár Orsolya
Tördelés: Huszár Orsolya

A kiadvány ingyenes, kereskedelmi forgalomba nem hozható. A felhasználás a jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját nem szolgálhatja!

© Bödök Ilona, 2011
©Farkasné Gönczi Rita, 2011
© Hanák Petra, 2011
©Kovács Zsuzsanna, 2011, Kovács Zsuzsanna 2015

© Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.

Bevezető

Kézikönyvünk célja, hogy azoknak az intézményeknek, szakembereknek és segítőknek biztosítsunk szakmai segédletet, akik, egy színházi előadást, kulturális eseményt kívánnak minden érdeklődő számára elérhetővé tenni, függetlenül attól, hogy milyen fogyatékoságuk van.

Kezdeményezésünk részben újszerű, részben korábbi tapasztalatok, különböző kezdeményezések összegzése. Fontosnak tarjuk, hogy az elszigetelten, alkalmi kezdeményezésként létrejött megoldások tapasztalatait egy helyre összegyűjtsük, rendszerezve és összehangolva közreadjuk.

Kiadványunk mostani anyagát frissítettük új információkkal, hogy naprakész segítséget tudjunk nyújtani.

Tudjuk, hogy kezdeményezésünkkel az út elején vagyunk még, így minden felhasználói észrevételt örömmel és köszönettel fogadunk!

Budapest, 2015. május 30.

Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségért Közhasznú Nonprofit Kft.

Tartalomjegyzék

Előkészítési feladatok

Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása mozgássérült nézők számára

Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása látássérült nézők számára

Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása hallássérült nézők számára

Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása értelmi sérült nézők számára

Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása halmozottan sérült résztvevők számára

Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása autizmussal élő résztvevők számára

Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása pszichoszociális fogyatékossgal élő résztvevők számára

Példatár

Előkészítési feladatok

A sikeresség nagymértékben múlik az előkészítésen, az előzetes szervezési munkálatokon, ezért néhány megelőző tevékenység feltétlenül fontos az eredményes megvalósításhoz.

Célszerű igényfelmérést végezni az érdeklődők körében, hogy mely előadást, mikor és hol néznének meg szívesen az érintettek. Siketnézők szempontjából fontos a jelnyelvi tolmács személye is, érdemes ezt az igényt is körüljárni. A jelenleg kiépülés alatt álló audio-narrátori szolgáltatás fejlődése alapján, elképzelhető, hogy egy idő után az audio-narrátor személye is fontossá válik a látássérült nézők számára.

Ezt követi második lépésként a darab kiválasztása és az adott előadás időpontjának meghatározása (a szempontokat lásd később).

A költségek felmérése és a költségterv elkészítése is befolyásolja a megvalósítást, amely az alábbi tételeket tartalmazhatja

- jelnyelvi tolmács bére,
- tartalék jelnyelvi tolmács bére,
- siket tapasztalati szakértő bére,
- audio-narrátor bére,
- tartalék audio-narrátor bére,
- vak tapasztalati szakértő bére
- adóvevő/tolmácsberendezés készülékek bérleti díja,
- indukciós hurok vagy FM erősítőrendszer bérleti díja (adó-vevő),
- adaptált anyagok elkészítésének költsége,
- az eredményesség mérésének kidolgozása (kérdőív, videofelvétel, on-line felületek, beszélgetések, stb.) és azok feldolgozásának költsége,
- tolmácsdobogó készítése és szállítása
- audio-narrátor helyének kialakítása,
- sokszorosítási költségek (szövegkönyv, előadás képi, ill. hanganyaga),
- támogatott jegyek költsége,
- szervezési díj,
- reprezentáció,
- reklám, ill. marketing költségek.

Vannak olyan költségek, melyek minden esetben adottak és vannak olyanok, melyek csak szükség szerint merülnek fel.

Az előkészítés, szerves része az egyeztetési feladatok ellátása a színházzal és a színházi szakemberekkel, melyek a következők:

- megismerkedés a darab rendezőjével és a színészekkel, a sűgóval és a műszakkal (ügyelő, nézőtéri ügyelő, jegyszedők, pénztárosok, világosítók, hangosítók, kellékesek, sminkes, fodrász, búfések stb.),
- az előadás aktuális szöveggönyvének biztosítása (4 pld a jelnyelvi tolmácsoknak és az auido-narrátoroknak),
- az előadás DVD felvételének biztosítása (4 pld a jelnyelvi tolmácsoknak és az audio-narrátoroknak),
- az előadás hanganyagának (MP3, MP4) felvételének biztosítása (4 pld a jelnyelvi tolmácsoknak és az audio-narrátornak),
- az előadás többszöri megtekintésének biztosítása a jelnyelvi tolmácsok, ill. az audio-narrátorok számára, valamint a tapasztalati szakértők számára is,
- egyeztetés a rendezővel és a színészekkel, valamint a műszakkal a szükséges változtatásokról, átalakításokról,
- az adóvevők biztonságos működésének kipróbálása, összehangolása a többi műszaki eszközzel.

Erőteljes tájékoztatást, reklámot kell kifejteni a fogyatékos nézők (egyszerű szórólap, internetes megjelenések, levelezőlisták stb.), a velük foglalkozó érdeklődők, valamint a többi néző irányába (hirdetések, plakátok, melyeken a jelnyelvi tolmács, az audio-narrátor neve, a jegyek ára és az igénybe vehető kedvezmény mértéke, valamint ezek elérhetősége is szerepel, a nézőtéri alaprajz (Példatár 1. számú melléklete) szinopszis és színpadleírás, előnarráció elérhetővé tétele, teletext oldalon és egyéb elektronikus helyeken, médiában közlemények megjelentetése).

Az előadás megkezdése előtt célszerű tájékoztatni a nézőket, hogy egy akadálymentes előadásra kerül sor, így jelnyelvi tolmács vagy felirat lesz a hallássérült, míg audio-narráció a látássérült nézők számára biztosítva. Ez utóbbi szolgáltatás adóvevő rendszeren használatát teszi szükségessé, amit a csak lenémített telefonok megzavarhatnak, így kérjük, hogy kapcsolják ki teljesen a mobiltelefonokat és köszönjük a megértést!

Az érdeklődők számára infopult működik az előtérben, ahol részletes információkat, kérdéseikre választ kaphatnak.

Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása mozgássérült nézők számára

A mozgáskorlátozott nézők esetében két fő célcsoportot kell meghatároznunk:

- kerekesszékekkel közlekedők (mechanikus vagy elektromos kerekesszéket használók),
- bottal, járókerettel vagy járógéppel közlekedők.

Mindkét célcsoportnak biztosítani kell a teljesen önálló bejutási lehetőséget a színház épületébe, valamint a színházterembe.

Biztosítani kell számukra a nyilvános akadálymentes mellékhelyiséget (nem lehet bezárva, telepakolva, stb.), valamint a büfészolgáltatásokat és a jegyvásárlási elérhetőségét.

A nézőtérben a kerekesszékekkel érkezők számára üres helyeket (szék nélküli) kell biztosítani. Tudnunk kell, hogy elektromos kerekesszéket használók esetén nagyobb teret kell biztosítani.

Fontos, hogy szükség esetén, a kerekesszékekkel érkező személyt kísérő néző számára is biztosított legyen normál ülőhely, a kísért személy közelében.

A bottal, járókerettel vagy járógéppel érkező nézők számára könnyen megközelíthető (első egy - két sor, valamint a sorok külső széle) helyeket kell biztosítani és egyben figyelni kell arra is, hogy elférjenek (pl. nem tudja behajlítani a lábát, el kell férjen a segédeszköze is stb.).

Az egyes helyiségek padlózatának borítása is fontos szempont. A süppedős szőnyegek, padlószőnyegek akadályt jelenthetnek. A szőnyegbe elakadnak, megbotlanak, ill. elcsúszhatnak, míg a padlószőnyeg tapadhat, és nehezen lehet rajta kerekesszékekkel közlekedni. A csúszós felületek esetében is fokozott figyelmet kell fordítanunk a mozgássérült nézők közlekedésére.

Felmerülhet még a segítőkutya beengedésének az igénye is. Amennyiben a segítőkutya is az előadás ideje alatt a színházban tartózkodik, úgy szükséges lehet egy tál az itatásához, helyet kell biztosítani számára minden esetben a gazdája mellett, valamint a környéken biztosítani kell, hogy a szükségét el tudja végezni.

Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása látássérült nézők számára

Szükséges eszközigeny:

- Elkülönített helyiségbe kép és hang (monitor, fejhallgató, keverő) kivezetés és asztal, szék az audio-narrátor számára
- Adó-vevő rendszer

A látássérült nézők esetében két fő célcsoportot kell meghatározunk:

- vakok vagy aliglátók,
- gyengénlátók.

A vak és aliglátó nézők számára audio-narrációt kell biztosítani, melynél az adóvevő berendezés hatótávolsága, ill. a beépített vagy mobil berendezés határozhatja meg, hogy mely helyeket tudják igénybe venni. Erről a jegyvásárlásnál tájékoztatni szükséges őket és kísérőiket.

Biztosítanunk kell az előadás meghirdetésekor letölthető hangfájlban (honlapon, emailben, közösségi oldalakon) az előadás elő-narrációját is. Felmerülhet a vakvezető kutya beengedésének és elhelyezésének az igénye (ld. segítőkutyánál ismertetett feltételek).

A gyengénlátó nézők esetében rendkívül heterogén igényekre kell számítanunk, ezért az ő részükre szükséges egy terem-, ill. színpadleírás és a darab fényviszonyainak rövid ismertetése, amit a jegyvásárlás előtt biztosítani kell számukra (honlapra történő kihelyezés nagyítható szöveggént és hangfájlként is, jegypénztárban szóróanyagként vagy szükség szerint felolvasással).

Ennek alapján biztosítani kell számukra az önálló helyválasztás lehetőségét a szabad helyek közül.

A színház akadálymentes honlapjára szintén érdemes a színházhoz való eljutás útvonaltervét felrakni, melyet mind nagyítható szöveggént, mind hangfájlként elérhetővé kell tenni.

Az audio-narrátor felkészülése

Az audio-narrátor felkészülésének főbb lépései a következők:

- szükséges számára is biztosítani a szövegkönyv, ill. az előadás felvételének (DVD) egy - egy példányát,
- igény szerint, egy vagy több alkalommal is megtekintheti az előadást,
- fontos, hogy a műszak munkatársaival is összeismerkedjen és kialakításra kerüljön az audio-narrációhoz szükséges megfelelő hely,
 - az audio-narrátor számára megfelelő hely jellemzői:
 - monitoron keresztül lássa és hallja a színpadi történeteket (fontos a megfelelő képméret és képélesség, hangminőség),
 - megfelelő szék biztosítása (kényelmes, stabil ülést biztosítson),
 - az audio-narrátor hangját ne hallják a nézők, ill. a színészek (külön helyiségben kerüljön elhelyezésre),
 - egyéb háttérzaj ne hallatszódjon be az általa használandó adó mikrofonjába (külön helyiségben kerüljön elhelyezésre),
 - az adó és a mikrofon fix helyen történő elhelyezésének lehetősége,
 - a szövegkönyv fix elhelyezésének lehetősége, távolabb az adótól,
 - a szövegkönyv láthatóságának (fény) biztosítása,
 - az audio-narráció követéséhez kontrollhang biztosítása (feltételelesen),
 - az előadás előtt ellenőrizni kell az adóvevő berendezés minden egyes darabját, hogy működik-e (pl. elemek, akkuk, fejhallgatók stb.) illetve ellenőrizni kell az adó-vevő hatókörét,
 - az előadás szünetében, szükséges a műszaknak visszajelzést adni, hogy megfelelőek vagy sem a munkakörülmények,
 - „próbát” kell szervezni az audio-narrátorok, a vak tanácsadó, a szervezők és az előadást megvalósítók számára (technikusok, ügyelő, rendező vagy asszisztense, stb.), ennek kettős célja van:
 - az audio-narrátor megfelelő elhelyezése (megvilágítás, beállítási szög, díszlet áthelyezés, bejárás, hang- és fényeffektek stb.),
 - az audio-narrátor bevezetett, elfogadott tagja legyen a színházi csapatnak,

- a fülbe helyezhető fülhallgatókat az előadást követően fertőtleníteni kell,
- az audio-narrátor/ok elkészítik az előadás narrációját a szöveggönyvben (lásd Példatár 3. számú melléklete),
- konzultáción vesznek részt a vak tapasztalati szakértővel,
- az audio-narrátorok megállapodásának kialakítása közös munkáról (lásd Példatár 6. sz. melléklete).
- a nézői visszajelzések – előadást követő beszélgetések, kérdőívek, riportok, elektronikus üzenetek – feldolgozásában részt vesz,
- el kell készítenie az elő-narrációt, a színpad- és fényleírásokat és a színház megközelíthetőségét szöveges és hangformátumban is, hogy az előadás meghirdetésénél és a jegyvásárlásnál ezek már biztosítottak legyenek vak, aliglátó, ill. a gyengénlátó nézők számára Példatár 2. számú melléklete).

Az előadás megvalósítása során

- az audio-narrátornak legalább 2 órával korábban kell megjelennie, hogy felkészüljön az előadásra (technikai dolgozókkal, színészekkel, színházi dolgozókkal beszélgetés, technikai eszközök ellenőrzése: adóvevő készülék, színpadi hang, színpadkép a monitoron, munkakörnyezet kialakítása: szék beállítása, szöveggönyv elhelyezése),
- amennyiben az előadás előtt próba vagy szövegösszomondás van, úgy azon is érdemes az audio-narrátornak részt vennie, az előre narrált cselekmények miatt fontos a rendezésbeli változásokról információt szerezni,
- a dolgozókat emlékeztetni kell arra, hogy ma látássérült nézők is lesznek, számukra a színpadkép leírását vagy az elő-narrációt biztosítani kell,
- ismét át kell nézni az adóvevőket, hogy biztosan működjön minden vevő és fejhallgató,
- ha szervezett színpadbejárással van, akkor azt ő vezeti, de létszámarányosan segítők szükségesek (2 fő látássérült / 1 kísérő), ezt előre egyeztetni kell, hogy biztonságos és eredményes legyen a program.

A szervezőknek célszerű

- „fogadó” asztalt készíteniük a látássérült nézők (az elő-narráció leírása vagy meghallgatása, adó-vevőkiosztás, segítő narrátor, információ), számára,

- előadást követően érdemes beszélgetést szervezni a nézőkkel, mint visszajelzési lehetőség vagy elektronikus formában (email, on-line kérdőív) kérdéseket feltenni.

Az előadást követően az audio-narrátor/oknak

- ki kell értékelnie a látássérült nézők véleményeit,
- önértékelést kell csinálnia az audio-narrátor/oknak és a szervezőknek,
- gondozni kell a színházzal a szakmai kapcsolatot és az ő tapasztalataikat is figyelembe kell venni,
- a feldolgozott tapasztalatokat be kell építeni az audio-narrálási tudásbázisba.

Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása hallássérült nézők számára

A hallássérült nézők esetében is két fő célcsoportot kell meghatároznunk:

- jelnyelv használók, akik a jelnyelvi tolmács közreműködését igénylik,
- a hangzó beszédet használók, akik a szájról olvasás lehetőségét, esetleg hangerősítést igényelnek.

Szükséges eszközigény:

- indukciós hurok és/vagy FM erősítőrendszer
- tolmácsdobogó (ha nem emelt színpadon kerül elhelyezésre)

A jelnyelvi tolmácsot használók számára szükséges

- a nézőtéri alaprajzot és azon a tolmács elhelyezkedésének bejelölést megmutatni, ezek alapján kell számukra az önálló helyválasztás lehetőségét a szabad helyek közül biztosítani,
- az előadás szöveggönyvének átírt formáját (szinopszis), melyet a jegy mellé kinyomtatott formában, ill. a színház honlapján elektronikus formában célszerű biztosítani.

A hangzó beszédet használók számára biztosítani kell, hogy

- a lehető legközelebb ülhessenek a színpadhoz, hogy a szájról olvasás lehetőségét minél jobban érvényesíteni tudják (ez a célcsoport elsősorban a nagyothalló és a CI-t használó felhasználókat jelenti),
- indukciós hurok üzemeltetését, amennyiben beépített hurok áll rendelkezésre a teremben,
- hangerősítést, lehetőség szerint,

- mindezekről a lehetőségekről tájékoztatás biztosítása az előadás meghirdetése és a jegyvásárlások idején.

A jelnyelvi tolmács felkészülése

A jelnyelvi tolmács/ok felkészülése több lépcsős, azok egymásra épülése szisztematikus rendszerben kell, hogy megvalósuljon, melyek a következők:

- a megfelelő darab kiválasztása (ne a bemutató közelében legyen a tolmácsolt előadás, hanem már egy „bejáratott” darabnál vagy új darab bemutatása esetén a jelnyelvi tolmácsokat célszerű „belerendezni” az előadásba) és időpont egyeztetés, hogy ne ütközzön a hallássérült nézők más programjaival (pl. szövetségi események, más tolmácsolt programok, stb.),
- a jelnyelvi tolmácsok részt vesznek a színházi dolgozók felkészítésében, hogy alkalmassá váljanak a hallássérült nézők fogadására, a jelnyelvi tolmács munkájának segítésére és így a megfelelő ismeretek birtokában, egy pozitív attitűddel tudják fogadni a hallássérült nézőket,
- gyakorlási időt kell biztosítani a jelnyelvi tolmács/oknak, melyhez legalább 2 hónapra van szükségük,
- a jelnyelvi tolmácsoknak az új jelek rögzítéséhez, begyakorlásához, amennyiben abból több van, legalább 3, 4 hét szükséges,
- célszerű meghatározni, hogy tisztán jelnyelvi tolmácsolásra (csak siketnézők számára) vagy jelesített magyar nyelv használatára kerül sor (siket és nagyothalló nézők számára),
- a kiválasztott tolmácsolási módot tovább lehet finomítani, ha tudjuk, hogy pontosan kik lesznek a siketnézők és a jelnyelvi tolmács(ok) ismerik az érintettek nyelvi elvárásait (*ez nem minden esetben oldható meg!*),
- a jelnyelvi tolmács/oknak szinopszist kell készítenie a darabból a siketnézők számára, melyet a szervezőknek előre el kell juttatniuk hozzájuk (a honlapra feltenni, de a helyszínen is elérhetővé kell tenni),
 - **a szinopszis jellemzői:** egyszerű, áttekinthető cselekményleírás, amely a hangeffektusokat is tartalmazza, lehetővé teszi a szereplők beazonosítását szövegesen és képi illusztrációkkal is és viszonyukat a többi szereplőhöz, szerepüket a darabban (lásd Példatár 4. számú anyaga).

A felkészülés időszakában

- a jelnyelvi tolmács/oknak több alkalommal meg kell tekinteniük az előadást, a felvételt az előadásról, szövegkönyvet, azért hogy biztos szöveg-, ill. darabismerettel rendelkezzenek,
- siket tanácsadót (pl. siket színész, jelnyelvi oktató) kell biztosítani a tolmácsoknak – a tanácsadó kiválasztására a jelnyelvi tolmács a legmegfelelőbb személy -, hogy a nézők igényeihez igazodva készüljenek fel (fordítások, jelalkotások, tolmácsolási mód kiválasztása, háttér információk),
- „próbát” kell szervezni a jelnyelvi tolmácsok, a siket tanácsadó, a szervezők és az előadást megvalósítók számára (technikusok, ügyelő, rendező vagy asszisztense, stb.), ennek kettős célja van:
 - a jelnyelvi tolmács megfelelő elhelyezése (dobogó vagy színpad, háttér, megvilágítás, beállítási szög, díszlet áthelyezés, bejárás, stb.),
 - a jelnyelvi tolmács bevezetett, elfogadott tagja legyen a színházi csapatnak,
- megfelelő ruházat kiválasztása a jelnyelvi tolmács/ok számára (saját ruha vagy jelmez),
- végleges döntés az előadás előtt 3 héttel a jelnyelvi tolmács/ok személyéről (pl. 1 vagy 2 tolmács dolgozik, tartaléktolmács szerepe),
- a jelnyelvi tolmácsok megállapodásának kialakítása a közös munkáról (lásd Példatár 5. sz. melléklete).

Az előadás megvalósítása során

- a jelnyelvi tolmácsnak legalább 2 órával korábban kell megjelennie, hogy felkészüljön az előadásra (technikai dolgozókkal, színészekkel, színházi dolgozókkal beszélgetés, tapsrend megbeszélése, fény beállítása, átöltözés és sminkelés, bemelegítés és koncentráció), információt kap esetleg a siket nézőkről, de nem fontos a pontos helymeghatározásuk,
- amennyiben az előadás előtt próba vagy szövegösszomondás van, úgy azon is érdemes a jelnyelvi tolmácsnak részt vennie,
- újabb esetleges átrendezési változásokról információt kell szereznie,
- a szinopszisok kerüljenek kihelyezésre, a dolgozókat még egyszer figyelmeztetni kell arra, hogy ma hallássérült nézők is lesznek, és hogy jelnyelvi tolmács fog dolgozni a színpadon (pl. fény levétele és visszaadása).

A szervezőknek célszerű

- „fogadó” asztalt készíteniük a hallássérült nézők (szóróanyagok, segítőtolmács, információ), számára,
- előadást követően érdemes beszélgetést szervezni a nézőkkel, mint visszajelzési lehetőség vagy elektronikus formában (email, on-line kérdőív) kérdéseket feltenni.

Az előadást követően a jelnyelvi tolmács(ok)nak

- ki kell értékelnie a siket és nagyothalló nézők véleményeit,
- önértékelést kell csinálnia a jelnyelvi tolmács(ok)nak és a szervezőknek,
- gondozni kell a színházzal a szakmai kapcsolatot és az ő tapasztalataikat is célszerű a továbbiakban figyelembe kell venni,
- a feldolgozott tapasztalatokat be kell építeni a jelnyelvi tolmácsolási tudásba.

Kiegészítő szempontok

A jelnyelvi tolmácsolás megvalósításához a további szempontokat célszerű figyelembe venni:

- könnyed hangvételű, könnyen érthető darabot javasolunk kiválasztásra, amely ugyanolyan értékes a siket nézőknek, mint a hallóknak. A jövőben sem célszerű minden darabot tolmácsolni, hiszen nincs minden esetben értelme. Vannak olyan előadások, melyek nem keltik fel a hallássérült nézők érdeklődését, a jelnyelvi tolmácsolással nem adható át kellő mértékben a darab mondanivalója, hangulata,
- szükséges alkalmazni a jelnyelvi tolmács számára egy segítő (súgás, beugrás, felkészülés stb.) jelnyelvi tolmácsot, amennyiben a források ezt megengedik,
- amennyiben két pl. férfi és női jelnyelvi tolmács is lesz egyszerre a színpadon, azt előre közölni kell a nézőkkel. Ezt a megoldást nagyon meg kell gondolni, mivel a nézőknek nehezen követhető a két jelnyelvi tolmács és még az előadás is. Itt kell meghatározni, hogy fix vagy mobil a jelnyelvi tolmács (azaz a jelnyelvi tolmács fix helyen áll a darab egész ideje alatt a színpadon vagy alkalmanként együtt mozog/sétál a darab szereplőivel), ez az előadás rendezésétől függ és elengedhetetlen a rendezővel az egyeztetés. Fontos tapasztalat az is, hogy egy jelnyelvi tolmács alkalmazása a teljes előadási időre jobb megoldás, mivel a siket nézőknek nem kell átállniuk a különböző tolmácsolási stílusára. Az adott előadás stílusát elfogadó, ahhoz illő jelnyelvi tolmács kiválasztása a célszerű. Ebben a kérdésben gazdasági megfontolások is szerepet játszhatnak a döntésben.

- hangosított előadásoknál biztosítani kell a fülhallgatót (mikroport) a jelnyelvi tolmács számára (l. darabválasztás).

A jelnyelvi tolmács ruhaválasztása

- függ attól is, hogy fix/mobil jelnyelvi tolmács szerepet fog-e betölteni, mivel minél inkább része a jelnyelvi tolmács a darabnak, annál inkább kell, hogy hasonlítson öltözéke a színészekéhez,
- ha fix helyen áll a jelnyelvi tolmács, akkor is stílusában ne üssön el az öltözéke a színészekétől – a rendező véleménye sokat segíthet ebben,
- legyen praktikus - számítani kell arra, hogy a tolmácsolás miatt melege lesz a jelnyelvi tolmácsnak, ezért olyan anyagú felsőt választani, ami az esetleges kellemetlen izzadság foltokat nem engedi látszatni,
- legyen egyszínű és fekete vagy középéperős tónusú színes (bordó, lila, zöld, kék, homokszín), ami elüt a háttértől és a tolmács bőrétől, a hallássérült nézők szempontjából zavaró lehet a mintás, csillogó felső, de nem szerencsés a mély dekoltázs, sem az áttetsző anyagok,
- legyen lehetőleg hosszujjú/háromnegyedes felső, mivel a tolmácsolás közben a kézfejek szerepe kiemelt fontosságú, s a rövid ujjú felső – mivel nem takarja a karokat – csökkentheti a kézfejek hangsúlyos szerepét.

A jelnyelvi tolmács sminkje

- a szem, az arccsontok és a száj mindenképpen kapjon erős tónust,
- szünetben a sminkes lehetőleg hozza rendbe a jelnyelvi tolmács sminkjét is, de ha nincs rá lehetőség, akkor maga a tolmács vagy segítője.

Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása értelmi sérült nézők számára

Értelmi sérült nézők esetében a tanulásban akadályozott (enyhe értelmi fogyatékos) és az értelmileg (közepesúlyos értelmi fogyatékos) akadályozott személyekre kell gondolnunk.

Mindkét célcsoport számára hasznos, ha elkészítjük nekik a darab cselekményének könnyen érthető verzióját (lásd Példatár 7. számú melléklete).

A könnyen érthető átírásnak szigorú szakmai szabályai vannak, így olyan szakértőt kell felkérni ennek elkészítésére, aki gyakorlott ezen a területen.

Az átiratot biztosítani kell az érintettek számára már a jegyvásárláskor (nyomtatott formában, ill. kihelyezni a honlapra), valamint az előadás kezdete előtt is nyomtatott formában. Gondoskodni kell arról is, hogy a kísérők és az értelmi sérült személyek egymás mellett ülhessenek.

Megfelelő tájékozódásuk érdekében egyértelmű piktogramokkal, kiírásokkal jelezni kell számukra a mellékhelyiség, a ruhatár és a büfé elhelyezkedését az épületben.

Fontos, hogy a színészek, a színházi dolgozók tájékoztatást kapjanak az értelmi sérült nézők jelenlétéről és a velük járó esetleges hanghatásokról, hangos megjegyzésekről.

Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása halmozottan sérült nézők számára

Halmozottan sérült személyek esetében speciális étkezési, higiénés ellátásra lehet igény, melyhez külön helyiséget kell biztosítani, valamint a személyi segítőik számára is helyet kell biztosítani az előadáson a kísért személy mellett. A helyváltogatás is nehezebb lehet, ebben is segítenünk kell számukra. Minden esetben egyeztessünk előre a speciális igényekről.

Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása autizmussal élő nézők számára

Az autizmussal élő személyek állapota rendkívül tág spektrumban mozog. Autizmusuk nem korrelál értelmi képességeikkel. Kommunikációjuk lehet verbális, írásos vagy képi. Strukturált időre, térre van szükségük, az esetleges változásokat a lehető leghamarabb közöljük velük, hogy fel tudjanak rá készülni. Minden esetben előre egyeztessük speciális igényeiket és részletes tájékoztatást adjunk arról is, hogy mit tudunk megoldani és mit nem.

Amennyiben halmozottan sérült, valamint az autista résztvevők is jelentkeznek a programra, akkor személyre szabott segítségükről tájékozzanak az érintettektől és segítőiktől.

Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása pszichoszociális fogyatékkal élő nézők számára

A pszichoszociális fogyatékossgal élők csoportja szintén rendkívül heterogén. A célcsoport speciális szükségleteire még nincs bevált gyakorlat, mivel csak nemrégén tartoznak hivatalosan is a fogyatékos emberek körébe. Amennyiben pszichoszociális fogyatékossgal élő nézők is érdeklődnek az előadás iránt, akkor személyre szabott segítségükről tájékozódjanak az érintettektől és segítőiktől.

PÉLDATÁR

- 1, Nézőtéri alaprajz
- 2, Egy előadás színpadleírása, elő-narrációja és aínház megközelítésének leírása látássérültek részére
- 3, Példa egy előadás audio-narrációs jegyzeteiből
- 4, Egy előadás szinopszisa hallássérült nézők számára
- 5, Megállapodási terv együttműködő jelnyelvi tolmácsok számára
- 6, Megállapodási terv audio-narrátor számára
7. Egy előadás cselekményének könnyen érthető átirata

1, NÉZŐTÉRI ALAPRAJZ

[illegible]

2, EGY ELŐADÁS SZÍNPADLEÍRÁSA, ELŐ-NARRÁCIÓ, A SZÍNHÁZ MEGKÖZELÍTÉSE A LÁTÁSSÉRÜLT NÉZŐK SZÁMÁRA

Thália Színház Újstúdió 2011.

Leonard Gershe: A pillangók szabadok

Rendező: Szarka János

Szereplők: Béres Ilona, Marjai Virág, Ozsgyáni Mihály

A színpad leírása:

Don Backer lakásában vagyunk, egy ház legfelső emeletén, New Yorkban. A műteremlakásnak egy piszkos, csúnya tetőablaka van, alig jön be rajta a fény.

A saját készítésű emeletes ágy mintegy két méter magas lábakon áll és egy létrán lehet rá felmenni. Az ágy alatt ajtó vezet a fürdőszobába. A falra tűzdelve néhány régi plakát és fénykép, némelyikük fejjel lefelé. Az ágytól balra egy ajtó a szomszéd lakásba vezet, kopott fiókos szekrény áll előtte, amin borospoharak és egy magnó van, mellette felette a falon kis könyvespolc. Az ágytól jobbra a lakás bejárati ajtaja, mellette konyhafal, benne ósdi hűtőszekrény és régi lábas fürdőkád. A kádra raklapot fektettek, így az ebédlőasztalként szolgál, körülötte néhány szék (két műanyagszék és egy zongoraszék).

A lakás közepén kopott, foltozott műbőrkanapé, rajta 2 párna. Ez előtt faláda, mely dohányzóasztalként szolgál, előtte két kopott babzsák puff. A ládán telefon, cigarettásdoboz öngyújtóval és egy hamutartóként szolgáló nagy kerek pléhdoboz.

Don egy húsz év körüli, magas, helyes fiatalember. Drapp inget és nadrágot visel, mezítláb van.

Az ágyon fekszik és gitározik.

Az előadás elő-narrációja:

Az előadás szerzője Leonard Gershe (1922 – 2002) amerikai drámaíró, aki egyben forgatókönyv és dalszövegíró is volt. 1950-ben debütált a Broadway-n. A pillangók szabadok című darabja egy édes-bús, szívmarcangoló szerelmi történet.

Don húsz éves, elit családból származó fiatalember, az anyja nyomasztó szeretete elől költözött el otthonról. Egyetlen vágya, hogy bebizonyítsa, képes megállni a saját

lábán.

Első lépés, bérel egy szobát, ahol egyedül élhet. Jill zűrés családból származó szertelen színésziparag. A siker és a hírnév reményében költözött el otthonról. Egyetlen vágya, hogy színésznő legyen. Bármilyen áron!

Első lépés, bérel egy szobát a művésznegyedben, hogy „tűzközelben” legyen. Don és Jill bérelt szobáját egyetlen ajtó választja el egymástól. Ami kinyílik...

Az előadás alkotói:

Szereplők:

Don Baker (Ozsgyáni Mihály), Jill Tanner (Marjai Virág), Mrs. Baker (Béres Ilona)

Rendező: Szarka János, Díszlettervező: Debreczeni Borbála, Jelmeztervező: Papp Janó, Zene: Zságer Vargha Ákos, Fordító: Vajda Miklós

A színpad leírása:

Don Backer lakásában vagyunk, egy ház legfelső emeletén, New Yorkban. A műteremlakásnak egy piszkos, csúnya tetőablaka van, alig jön be rajta a fény.

A saját készítésű emeletes ágy mintegy két méter magas lábakon áll és egy létrán lehet rá felmenni. Az ágy alatt ajtó vezet a fürdőszobába. A falra tűzdelve néhány régi plakát és fénykép, némelyikük fejjel lefelé. Az ágytól balra egy ajtó a szomszéd lakásba vezet, kopott fiókos szekrény áll előtte, amin borospoharak és egy magnó van, mellette felette a falon kis könyvespolc. Az ágytól jobbra a lakás bejárati ajtaja, mellette konyhafal, benne ósdi hűtőszekrény és régi lábas fürdőkád. A kádra raklapot fektettek, így az ebédlőasztalként szolgál, körülötte néhány szék (két műanyagszék és egy zongoraszék).

A lakás közepén kopott, foltozott műbőrkanapé, rajta 2 párna. Ez előtt faláda, mely dohányzóasztalként szolgál, előtte két kopott babzsák puff. A lán telefon, cigarettásdoboz öngyújtóval és egy hamutartóként szolgáló nagy kerek pléhdoboz.

Az előadás két részből áll, minden jelent ebben az egy térben történik. A kisebb változásokat az előadás közben az audio-narrátor jelezni fogja.

A szereplők leírása:

Don Baker: magas, sovány huszonéves fiú, egyszerű világos nadrágot és fehér pólót visel, mezítláb van. Rövid, világos, sűrű haja van, szelíd arca, barna szemei.

Magabiztosan mozog a lakásban, szereti a tárgyait, különösen az akusztikus gitárját. A második jelenetben egy fekete atléta és kockás boxer van rajta.

Jill Tanner: Magas, formás lány, hosszú lábakkal, ő is a húszas éveiben jár. Rövid világos haja van, de használ parókát is. Finom kerek arca, zöld szemei vannak, erős sminkje. Az első jelenetben türkizkék feszes pamutnadrágot és egy ujjatlan, fenékgig érő tarka selyemfelsőt visel, aminek nagy kitömött, hegyes mellrésze van. Ő is mezítláb van. A második jelenetben csak egy tarka száras alsó és egy rövid fehértop van rajta, majd az utolsó jelenetben egy kézi festésű hosszú tarka selyem nyári ruhában és fekete lapos szandálban érkezik. Mozgékony, szertelen, vidám lány, nagy önállósági vágygal, mély érzelmekkel.

Mrs. Baker: Középkorú, csinos alacsony asszony. Barna, rövid, gondosan elkészített frizurája van, szép, finom arca, barna szeme, finom sminkje. Konzervatív, zöld kiskosztümöt visel, leopárdmintás kendővel, sok aranyékszerrel, krémszínű ridiküllal és félcipővel. Jól szituált, nyugodt középosztálybeli asszony, aki ragaszkodik a fiához és saját értékeihez.

A Thália Színház megközelítése:

A színház a budapesti VI. kerületben a Nagymező utca 22-24. alatt található. A színház tömegközlekedéssel jól megközelíthető, az M1 –es metró Opera és Oktogon megállói között helyezkedik el. Közel van a 4-es, 6-os villamosok Oktogoni megállója is. Az utcában áll meg a 70-es és a 78-as trolis is, melyek alacsonypadlózatúak, az Andrásy úti (Opera) megállónál kell leszállni. Kijelölt parkolója nincs a színháznak, de a közeli utcákban vannak fizetős parkolók. Az utcafrontról egy nagy többszárnyas üvegajtón keresztül jutunk be a színházba, az előtérben tükrök vannak az oldalfalakon és a padlózat is fényes, majd újabb üvegajtók nyílnak a belső térbe, ahonnan a ruhatár, a büfé és a színháztermek is megközelíthetők. Az Új Színpad a jobbra található ruhatár mögött, ismét jobbra kanyarodva található meg.

3, PÉLDA EGY ELŐADÁS NARRÁCIÓS JEGYZETEIBŐL

Thália Színház Újstúdió 2011.

Leonard Gershe: A pillangók szabadok

Rendező: Szarka János

Szereplők: Béres Ilona, Marjai Virág, Ozsgyáni Mihály

07.13. → szombat 9° FSLK

Szereplők:

Don Baker – Ozsgyáni Mihály
Jill Tanner – Marjai Virág
Mrs. Baker – Béres Ilona

jel magyarázat:

✓	hosszabb művet, van idő a m.-ra
≡	gyors befejezés
!	utólagos tapasztalat, beépíteni
○	vagy ⊥ végző v. művet
3-20	hosszabb v. szakasz
~	vagy-vagy (ha máshol tart művet, elmondható még...)

2

Pamlai Ede u. 1.

ELSŐ FELVONÁS

1. kép

Hogyan van

(Szín: Don Baker lakása egy liftnélküli ház legfelső emeletén New Yorkban, Manhattan Sziget Lower East Side nevű részében. Tetőablakát az idők folyamán koszréteg lepte be. Az ágy mintegy két méter magas platófélén áll, és létrán érhető el. A plató alatt ajtó vezet a fürdőszobába. A falra tűzdelve néhány plakát és fénykép. Az ágytól balra a lakás bejárati ajtaja, jobbra konyha, benne ósdi hűtőszekrény és régi, karmoslábú fürdőkád. A kádra deszkalapot illesztettek, s így ebédloasztalként szolgál, körülötte néhány zsámoly vagy támlátlan szék. Közvetlenül a kád előtt kifakult heverő. Ez előtt faláda, mely kávézóasztalként szolgál, körülötte néhány olcsó szék. A kávézóasztalkán telefon. Az egyik falon ablak és kis könyvespolc. A második ajtó a szomszéd lakásba vezet, fiókos szekrény áll előtte.)

Mielőtt felmegy a függöny, Don Baker énekét halljuk magnetofonról: „Mindjárt mondtam magamnak: / Ezt a lányt tartsd meg magadnak / Megsimogattad / Az arcom: Kár, hogy majd elhagylak / Azt mondtad: dá-di-dá, di-dá-dá...”

Amikor felmegy a függöny, meleg júniusi délelőtt van, a nap betűz a tetőablakon. Don az ágy-plató egyik oszlopának dőlve vizet iszik, és a magnót hallgatja. Húsz éves, sovány, jóképű. Barna, legombolt-nyakú inget és khaki nadrágot visel. A haját hátrafésűli és meztelen van. Megszólal a telefon. Don a heverőhöz megy, megállítja a magnót, a telefon felé néz, és olyan hangon beszél hozzá, amelyből nyilvánvaló, hogy már nagyon sokszor elmondta ezt.)

- a gitárt tenni le

DON

Kösz, kitűnően. És te hogy vagy? (kimegy a konyhába és újratölti a poharát vízzel) Itt nagy a meleg. És Scarsdale-ben milyen az idő? (átvett a gitárt és a telefonhoz megy) Szóval itt irtó meleg van.

(fölvesszi a kagylát) Halló, Mami... Csak, tudtam. Ha te hívsz, nem is csönget a telefon, csak cuppog és csücsörít. Kösz, kitűnően. És te hogy vagy? Itt nagy a meleg. És Scarsdale-ben milyen az idő?... Szóval itt irtó meleg van. A lakás? Nagyon megszerettem... Tegnap este? Nem csináltam

4
 mostan a
 Fajprása Seli
 tartja a telefont,
 majd ismét bele
 beszél.
 Δ letenni a telefont, hűl a
 kanapéra

Rosszabb a
 szomszédok vezető
 ajtó felé vezető
 majd gondol egyet
 feláll, odamegy
 az ajtó elforrasztó
 csatlakozás és
 átlopog

JILL

DON

JILL

DON

JILL

DON

JILL

semmi különöset. Úgy értem, nem voltam sehol. Pár
 barátom jött föl. Nem tudom, hányan lehettek. Okvetlenül
 számot akarsz? Tizenkettő és fél, megfelel?... Á, nem
 maradtak nagyon soká... Mikor? Nem! Ma délután nem...

Bánom is én. Felőlem gyere be a városban, menj el a Saks
 áruházba, de ide ne gyere föl. Azért, mert két hónapban
 állapotunk meg, igaz? ^{a szomszédokból jön a zaj}
~~(hirtelen a szomszéd lakásban börtölni~~
~~kezd a televízió, valami beszélgetős műsor)~~ Hogy? Nem értem...

Dehogy, hozzá se nyúltam a rádióhoz. A szomszéd lakásból
 hallatszik át... Nem tudom... valami lány... Pár napja
 költözött be... Nem tudom, hogy hívják. Nem ismerjük
 egymást... Az ő rádiója... Ne törődj vele, majd
 elbাহagyja... Persze, majd szólok neki... Nem, nem
 akarom, hogy te szólj neki... Menj el szépen a Saksba, aztán
 menj haza... Nem nagyon hallom, amit mondasz. Majd
 holnap beszélünk. Szia. ^Δ ~~(leteszi a kagylót, odamegy a szomszéd~~
~~lakásba vezető ajtóhoz és mérgezően/álkópog)~~ Hé, legyen szíves...
 még hangosabban kopogtat és kiabál) Nem halkítaná le a
 rádióját?

(k.)

(kívül) Bocsánat. Nem hallottam, mit mondott.

Csak arra akartam megkérni, hogy halkítsa le a rádióját.
 Nem kell azért elzárni. Csak halkítsa le, kérem.

(kívül) Nincs is rádióm. A tévé volt.

Hát mindegy, ami szólt. Ezek a falak papírból vannak!

(kívül) Tudom. Mi a véleménye egy csésze kávéról? ^{Jenna ment}
^{a konyhába}
^{a kútszobába}

Nem, köszönöm. Nemrég ittam.

(kívül) Úgy értettem, hogy nekem.

DON Nagyon szívesen... ^{kávéért beérkező} ~~jöjjön át.~~ ^{(kimegy a konyhába, meggyújtja a}
^{A bejárati ajtó} ~~gázt a kávésedény alatt; amikor a mosogató fölötti fal~~
^{Egy lány lép be sötét ruhában} ~~konyhaszekrényből csészét és csészعالjat szed elő, kopogtatnak az~~
 JILL ^{és csipke} ~~ajtón)~~ Nyitva van. ^{szemmel a lány konyhájára}
 DON ~~Szia! Jill Tanner vagyok. I~~ ^{szemmel a lány konyhájára} ~~l~~ ^{szemmel a lány konyhájára}
~~(feléje fordul, kezét nyújt)~~ Don Baker. ^(Jill kezét ráz vele) -
 JILL Remélem, nem haragszol, hogy meghívtam magam
 kávéra. ^(a bátát fordítja Don felé) ~~Fölhúznád nekem ezt a~~ ^{aki felhúzza a zippzárat}
 zippzárat? Nem érem el. ^{(épp csak árnyalatnyi zavar, amikor} ~~Don odanyúl és fölhúzza a zippzárat)~~ ^{biggy lenl} ~~A te nappalid nagyobb~~ ^{a konyhájára}
 mint az enyém. Mióta laksz itt? - ~~balra konyhához megy~~
 DON Egy hónapja. Ez nem a nappali szoba. Ez a lakás. Ez
 minden, amim van, plusz egy nagy fürdőszoba.
 JILL Nekem három szobám van, ha a konyhát is beleszámítjuk.
 Két napja költöztem ide, de nem írtam alá bérleti
 szerződést, csak úgy kivettem egy hónapra. Nahát, hogy te
 milyen rendes vagy. Csak úgy ragyog itt minden.
 DON Nem nagy vicc, ha nincs az embernek semmije.
 JILL ^(körülnéz) Nekem sincs semmim, mégis tele a lakás avval a
 semmivel. Sajnos trehány vagyok. Valahol hallottam is, hogy
 a fiúk rendesebbek, mint a lányok. ^(fölnéz) Klassz ez a
 tetőablak. Nekem nincs ilyen. ^(az ágyhoz megy) Ez mi? ^{ágyhoz megy}
 DON Micsoda? ^{és fölhúzza}
 JILL Ez a cölöpös izé.
 DON Ja, az az ágyam.
 JILL ^(fölmegy a létrán) Az ágyad? Juj, ez elképesztő!
 DON Tetszik?

JILL *(fölmászik az ágyra)* A legizgalmasabb ágy, amit életemben láttam... Pedig jó pár ágyat láttam már életemben. Te csináltad?

DON Nem, az a pasas, aki előttem lakott itt. Szeretett földobva aludni.

JILL És ha kiesel? Összetörheted magad.

DON Bármilyen ágyból, ha kiesel, összetörheted magad. *(A lány lemondóan csészébe a kávé és leteszi a kávézóasztalára)* Tejszínt, cukrot?

JILL Nem, kösz, üresen kérem. *(ül a kanapéra)*

DON Megkaphattam volna a te lakásodat is, de ezt vettem ki, az ágy miatt.

JILL Nem csodálom. *(a beverőhöz megy)* Én folyton veszek valamit, csupa hülyeséget, virágot meg papírszalvétát, törülőruhákat, *(4 pár csillag)* de a kávé mindig elfelejtem. *(ül a beverőre, a lábát maga alá húzza; issza a kávé)*

DON Elég meleg?

JILL Klassz. Megmentetted az életemet. *(mindketten a kanapén ülnek)* Majd viszonzom egyszer.

DON *6.30* Nem kell viszonzni.

JILL Nincs szükséged törülőruhára vagy papírszalvétára?

DON Nincs.

JILL Meg rengeteg villanykörtém és van – mindenem van, csak éppen kávé nincs. Kérdezhetek valami bizalmasat?

DON Persze.

JILL Miért nem akarod, hogy a mamád idejöjjön?

DON Hát ezt honnan tudod?

JILL Ha te hallasz engem, én is hallak téged. *(Bíztosan az ajtó alatt megy át a hang. Minek oda az az ajtó különben?)* *(J. feláll a saját lakásába)* *(veretű ajtó)* *(mind viszonzni a beverőre)*

4, EGY ELŐADÁS SZINOPSZISA HALLÁSSÉRÜLT NÉZŐK SZÁMÁRA

Leonard Gershe: A pillangók szabadok (vígjáték két felvonásban)

A történet Amerikában egy New York-i lakás, Manhattanban játszódik az 1970-es években.

Rendező: Szarka János

Szereplők:

Don Baker (Ozsgyáni Mihály)

Ő egy vak fiú, aki 1 hónapja költözött el az anyukájától.

Első szerelme Linda Fletcher volt, de ő már férjhez ment Chicagóba. Don azóta nagyon magányosnak érzi magát, de Jill most új szerelemet hoz az életébe.

Jill Tanner, aki egyben Mrs. Benson (Marjai Virág)

Ő egy fiatal lány, aki most éppen színésznő szeretne lenni.

Jill két napja költözött a Don melletti lakásba. 16 évesen már volt egy férje, de nagyon hamar elvált, szereti a szabadságot, a függetlenséget. Vidám, rendetlen, közvetlen lány, akinek megtetszik Don.

Mrs. Baker (Béres Ilona)

Mami, Don anyukája, aki nagyon félti a fiát. Minden nap telefonon beszél vele és nehezen viseli, hogy a fia elköltözött otthonról.

Nem tetszik neki Jill, komolyabb lányt szeretne a fia mellé. Szeretné, ha Don hazaköltözne, de aztán rájön, hogy már megváltozott és lemond erről az álmáról.

Helyszín: Don lakása

ELSŐ FELVONÁS

1. kép

Don az ágyban fekvé gitározik, megszólal a telefon (telefoncsörgés). Amíg lemászik az ágyból, magában elmondja, hogy mit fog az anyjával beszélni. Felveszi a telefont és elismétli a korábbi párbeszédet, közben kávéét készít magának. A mama fel akar hozzá menni, de Don nem akarja. Elmondja, hogy tegnap este barátok voltak nála. Közben megszólal egy hangos zene a szomszédból (rock zene). Don lerakja a telefont, kicsit vár és átkopog a szomszédba, hogy halkítsák le a zenét.

Jill kiabálva válaszol és lekapcsolja a zenét. Megkéri Dont, hogy adjon neki kávéét.

Don áthívja és készít neki egy csésze kávéét. Jill átjön, bemutatkozik és megkéri Dont, hogy húzza fel a blúzán hátul a zipzárt.

Jill elmeséli, hogy 6 napig volt férjnél 16 éves korában a mamája engedélyével.

Jill ekkor veszi észre, hogy Don vak és nagyon megdöbben.

Don mesél neki a vakságról és kéri, hogy ne sajnálja, kicsit viccelődik is vele.

Jill idézeteket mond, de rosszul tudja, hogy ezeket ki is írta, Don kijavítja. Kiderül, hogy Jill mindig éhes, szeret enni. Don elmondja, milyen ételek vannak a hűtőben, Jill megteríti a padlón, hogy piknikezzenek. Evés közben tovább beszélgetnek a vakságról és Don elmondja, hogy a mamája mesekönyveket írt, amiknek ő volt a főszereplője. Jill mindent magába töm, Don nem eszik, csak mesél.

Don elmeséli a kapcsolatát Lindával és hogy hiányzik neki. Jill kitalálja, hogy nyissák ki a két lakás közötti ajtót. Jill kíváncsi lesz, hogy Don még szerelmes-e Lindába. Don elmondja neki, hogy úgy tudja megállapítani, hogy ki hogy néz ki, ha megtapogatja az arcát. Jill megengedi, hogy Don letapogassa a haját és az arcát, de a parókája Don kezébe marad. Jót nevetnek, majd elkezdenek csókolózni.

Don azt hiszi, hogy Jill csak sajnálja, de Jill megmondja neki, hogy le akar vele feküdni és újra el kezd vele csókolózni.

A színpad elsötétül, ez az idő múlását jelzi.

2. kép

Don alsónadrágban fekszik a kanapén és gitározik. Jill a másik lakásból kiabál, hogy nem találja azt, amit keres. Megtalálja és bejön egy fadobozzal, ő is fehérneműben van. Odaül a kanapéra ő is és mindenféle apróságot vesz elő a dobozból, ezeket

megmutatja Donnak. Előkerül a végrendelete is, ami kicsit morbid és jót nevetnek rajta.

Jill egy gyöngyöt rak Don nyakába, hogy olyan legyen, mint egy igazi zenész. Megmondja neki, hogy a ruhái sem jók és a frizurája is unalmas. Jill elkér egy almát a hűtőből, hoz egy kis hajfixálót és átalakítja Don haját.

Jill megmondja Donnak, hogy nem akar romlott nőnek látszani, mert kikezdett vele. Don megnyugtatja, hogy nem gondolt semmi ilyenre. Ismét elindulnak az ágy felé, de ekkor kinyílik a bejárati ajtó és ott áll Don mamája.

A színpad elsötétül.

MÁSODIK FELVONÁS

A jelenet ott folytatódik, ahol a szünet előtt abba maradt.

1. kép

Don mamája mérges, hogy így találja a fiatalokat és elborzad a lakástól is. Don erősködik, hogy neki jó itt élni és még 1 hónap hátra van a megállapodásukból. A mama ellenőrzi a berendezést, majd a fürdőszobát. Jill nem érti, hogy mit csinál, de Don elmagyarázza neki. Fogadást kötnek arra, hogy a mama mondja-e majd azt hogy „Legszívesebben elbőgném magam!”. A fogadás az esti vacsora, Don veszt, így ő csinálja meg és ő is fizeti. Mrs. Baker megtudja, hogy Jill férjnél volt 6 napig és hogy most délután egy meghallgatása lesz egy Off-Broadway (alternatív színházi) darabba. Jill elmeséli, hogy már egy reklámfilmbe is szerepelt. Kiderül az is, hogy 4 apja volt és mind más vallású. Jill elmegy öltözni, de ott felejtí a parókáját, Mrs. Baker visszaadja neki.

Don a mamájával beszélget, a mama szeretné, ha hazaköltözne. Vitatkoznak, de közben Jill bejön, hogy húzzák fel a ruháját a zipzárt és kimegy.

A mama dühös lesz és azt mondja Donnak, hogy megvonja tőle a támogatását, ha nem megy haza. Don és a mama összevesznek, de Don nem hagyja magát. Kibékülnek és Don elmegy vásárolni a vacsorához.

2. kép

Mrs. Baker rendet rak a szobában és magában mormolja Jill nevét. Jill meghallja és ájtjön. Mrs. Baker megkínálja és ő elkéri a második almát, amit a mama úgy ad oda,

mint a boszorkány Hófehérekének a mesében. Ezen kicsit viccelődnek, de közben piszkálják is egymást. Jill és a mama ismét beszélgetni kezdenek Jill gyerekkoráról és a jövőbeni terveiről. A mama számon kéri rajta, hogy ne bolondítsa magába Dont, hiszen úgy sem marad mellette. Jill visszavág neki, hogy már nem rá van szüksége a fiának.

A színpad elsötétül, ez az idő múlását jelzi.

3. kép

Don a terített ebédlőasztalnál ül és Jillt várja. Mrs. Baker a szobában sétálgat és azon gondolkodik, hol lehet Jill. Megbízhatatlannak tartja, de Don azt mondja, neki erre van szüksége.

A mama megkérdezi Dont, hogy mit adott neki annak idején Linda, hogy miért nem szereti ha Donnynak becézi. Megérkezik Jill a szomszéd szobába és a mama kihallgatja, hogy telefonál. Jill átjön Donhoz, nagyon izgatott, megkapott egy kisebb szerepet. Elmeséli, hogy milyen lesz a darab, Don meglepődik rajta, a mama elborzad. Jill megemlíti, hogy elköltözik a rendezőhöz, akit Ralph Austinnak hívnak. Don nagyon megdöbben, a mama nem is csodálkozik. Jill elmegy a lakásába csomagolni. Don elkeseredik és haza akar menni. Mrs. Baker megvigasztalja és azt javasolja, ne akarjon most már hazaköltözni, maradjon és fejezze be, amit elkezdett. A mama elbúcsúzik Dontól és elmegy.

Don gondolkozik egy keveset, majd átkiabál Jillnek. Jill bejön két bőrönddel, hogy elbúcsúzzon és elmenjen. Don megkínálja szendviccsel és összevesznek azon, hogy Jill el akar menni. Jill mérgesen elmegy. Don szomorúan hallgatja a saját dalát a magnóról (szomorkás dal). Amikor a zene elhallgat, nyílik az ajtó és Jill áll benne.

A színpad elsötétül.

VÉGE

5, MEGÁLLAPODÁSI TERV EGYÜTTMŰKÖDŐ JELNYELVI TOLMÁCSOK SZÁMÁRA

MEGÁLLAPODÁS

A Színház-án megvalósuló színházi előadásán (Szerző: Cím) jelnyelvi tolmácsolási feladatokat lát el jelnyelvi tolmács és segítő jelnyelvi tolmács feladatokat lát el jelnyelvi tolmács.

A jelnyelvi tolmács vállalja, hogy

- részt vesz a színház dolgozóival egy ismerkedő találkozón (rendező, színészek, asszisztens, technikai dolgozók, szervezők),
- a lehető legtöbbször megtekinti az előadást (min. 1 alkalommal),
- a számára biztosított szöveggönyv és DVD-felvétel alapján felkészül az előadásból,
- a siket szakértő segítségével a szükséges jelnyelvi fordításokat elkészíti, meghatározzák a megfelelő tolmácsolási módot és azt begyakorolja,
- a felkészülését összehangolja a segítő jelnyelvi tolmáccsal, hogy azonos módon (fordítások, jelalkotások, megjelenés, elhelyezkedés stb.) tudják ellátni a feladatot,
- részt vesz a színházi dolgozók felkészítésében,
- részt vesz a nézői elégedettség mérésének kidolgozásában,
- szinopszist készít a hallássérült nézők számára,
- segít meghatározni a jelnyelvi tolmács helyét az előadásban és egyeztet a szükséges változtatásokat a rendezővel (fény, járások, díszlet, mozgások stb.),
- részt vesz a próbán / próbákon,
- időben érkezik az előadás előtt, azaz elegendő időt szán a
 - szöveg összeolvasásra,
 - a fények és a hangpróbára,
 - a beöltözésre és a
 - smink elkészítésre. (Erről pontos ütemezést készítenek az előadás előtt 1 héttel a segítő jelnyelvi tolmáccsal és azt mindketten betartják).

- szükség szerint bekészíti a színpalak mögé a vizét,
- egyeztet a segítő jelnyelvi tolmáccsal,
- alkalmazkodik a tapsrendhez.

Vállalja, hogy a korábbi megállapodásokhoz képest beálló bármilyen változást (pl. tolmácsolási mód, elhelyezkedés, megjelenés, segítséssel kapcsolatos elvárások, időbeosztás, fizikai és / vagy pszichés problémák stb.) az előadás megkezdése előtt, ill. a szünetben jelzi a segítő jelnyelvi tolmácsnak.

Az előadást követően kiértékeli a visszajelzéseket és azokat beépíti a korábban tanultakba.

Az előadást követő szakmai és /vagy nézői beszélgetéseken részt vesz, azonban további jelnyelvi tolmácsolási feladatot már nem lát el.

A médiában képviseli az előadás jelnyelvi tolmácsolásának ügyét.

A jelnyelvi tolmácsolás szakmai szabályai szerint jár el, az Etikai normákat betartja.

Dátum:

jelnyelvi tolmács

segítő jelnyelvi tolmács

6, MEGÁLLAPODÁSI TERV AZ AUDIO-NARRÁTOROK SZÁMÁRA

MEGÁLLAPODÁS

A Színház-án megvalósuló színházi előadásán (Szerző: Cím) audio-narrációs feladatokat lát el audio-narrátor és segítő audio-narrátori feladatokat lát el audio-narrátor.

Az audio-narrátor vállalja, hogy

- részt vesz a színház dolgozóival egy ismerkedő találkozón (rendező, színészek, asszisztens, technikai dolgozók, szervezők),
- a lehető legtöbbször megtekinti az előadást (min. 1 alkalommal),
- a számára biztosított szövegek könyv és DVD-felvétel alapján felkészül az előadásból,
- a vak szakértő segítségével a szükséges audio-narrációs szövegeket elkészíti, meghatározzák a megfelelő narrációs pontokat, hangerőt és stílust és azt begyakorolja,
- a felkészülését összehangolja a segítő audio-narrátorral, hogy azonos módon tudják ellátni a feladatot,
- részt vesz a színházi dolgozók felkészítésében,
- részt vesz a nézői elégedettség mérésének kidolgozásában,
- elő-narrációt, színpadleírást és a színház megközelítésének leírását elkészít a látássérült nézők számára,
- segít kialakítani az audio-narrátor helyét és egyeztet a szükséges beállításokat (kép a monitoron, hang a fejhallgatóban, adóvevők ellenőrzése és beállítása stb.),
- részt vesz a próbán / próbákon,
- időben érkezik az előadás előtt, azaz elegendő időt szán a
 - szöveg összeolvasásra,
 - a kép és a hangpróbára,
 - erről pontos ütemezést készítenek az előadás előtt 1 héttel a segítő audio-narrátorral és azt mindketten betartják).
- szükség szerint bekészíti a helyére a vizét,

- egyeztet a segítő audio-narrátorral,
- alkalmazkodik a tapsrendhez.

Vállalja, hogy a korábbi megállapodásokhoz képest beálló bármilyen változást (pl. audio-narrálási technika, elhelyezkedés, segítséssel kapcsolatos elvárások, időbeosztás, fizikai és / vagy pszichés problémák stb.) az előadás megkezdése előtt, ill. a szünetben jelzi a segítő audio-narrálónak.

Az előadást követően kiértékeli a visszajelzéseket és azokat beépíti a korábban tanultakba.

Az előadást követő szakmai és /vagy nézői beszélgetéseken részt vesz, azonban további audio-narrálási feladatot már nem lát el.

A médiában képvisel) az előadás audio-narrálásának ügyét.

Az audio-narráció szakmai szabályai szerint jár el, az Etikai normákat betartja.

Dátum:

audio-narrátor

segítő audio-narrátor

7, EGY ELŐADÁS KÖNNYEN ÉRTHETŐ ÁTÍRATA

A pillangók szabadok című színházi előadás A történet rövid, könnyen érthető változata

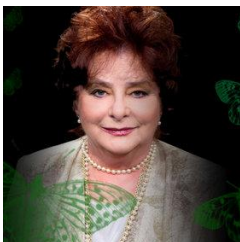
Szereplők:

Don
Vak fiú.
Don most költözött el az anyukájától.

Jill
Fiatal lány.
Színésznő szeretne lenni.
Jill most költözött a Don melletti lakásba.

Mami
Don anyukája.
Mami nagyon félti a fiát.

Helyszín. Amerikában egy New Yorki lakás

ELSŐ RÉSZ

Don telefonon beszél az anyukájával. 😊

Don kéri, ne menjen el hozzá.

Don egyedül akar lenni.

Jill átjön a szomszéd lakásból.

Jill és Don összebarátkoznak.

Jill és Don elmesélik az életüket. 😊

Don vakon született. 😞

Nem járt iskolába, otthon tanult.

Don apukája 6 éve meghalt.

Anyukája nagyon félti Dont.

Don énekel és gitározik. 😊

Zenész szeretne lenni.

Donnak volt egy barátnője, Linda.

Linda sokat segített neki.

Don 1 hónapja költözött el az anyukájától.

Don azóta egyedül él ebben a lakásban.

Donnak nagyon megtetszik Jill.

Jill kedves és vidám lány.

Jill Amerika másik részén nőtt fel. 😊

Nem ismeri ezt a várost, New Yorkot.

Jillnek volt férje 6 napig, azután elvált.

Jill fél a felelősségtől.

Jill szabad akar lenni.

Jill most megy egy vizsgára, hogy
felvegyék színésznőnek egy furcsa előadásba.

Jill nem találja ki, hogy Don vak.

Jill csodálkozik, amikor

Don megmondja neki, hogy vak. ☹️

Jillnek nagyon megtetszik Don.

Don kedves fiú.

Don és Jill vidáman beszélgetnek. 😊

Beszélgetés közben megérkezik a Mami.

Szünet következik!

MÁSODIK FELVONÁS

A Maminak nem tetszik, hogy Don Jillel barátkozik. 😊

A Maminak nem teszik Don lakása.

Jill elmeséli, hogy 4 apukája volt.

Jill elmegy öltözködni.

Don sok sikert kíván Jillnek.

Don meghívja Jilt vacsorára.

Mami azt akarja, hogy Don költözzön haza. ☹️

Don nem akar hazamenni.

Don elmegy a boltba vacsorát venni.

Mami áthívja Jilt beszélgetni. 😊

Mami és Jill összevesznek, hogy Donnak mi lenne jó. ☹️

Jill elmegy a felvételi vizsgára.

Don hazajön.

Don megtudja, hogy Mami és Jill összevesztek.

Don megharagszik Mamira. ☹️

Jill sokat késik a vacsoráról.

Jill végre megérkezik.

Jill elmondja, hogy kapott egy kis szerepet a darabban. 😊

Jill el akar költözni.

Don szomorú. ☹️

Don haza akar költözni.

Mami megvigasztalja Dont.

Mami kéri Dont, ne költözzön haza.

Mami biztatja Dont, hogy legyen bátor. ☹️

Mami elmegy haza.

Jill összecsomagol és elbúcsúzik Dontól. ☹️

Don összeveszik Jillel.

Don nem akarja, hogy Jill elköltözzön. ☹️

Jill elmegy.

Jill meggondolja magát és visszajön. 😊

Jill és Don boldogok. 😊

